

Nr 217.

Av herr **Håstad**, om klarläggande av riksdagsmans rättigheter och skyldigheter.

I fjol somras fästes på grund av ett visst inträffat fall den allmänna uppmärksamheten på de bestämmelser i §§ 110 och 111 regeringsformen, som reglera riksdagsmännens s. k. immunitet. Alldeles oberoende av detta fall — därvid vederbörandes egenskap av riksdagsman uppenbarligen icke på något sätt ägde betydelse för myndigheternas åtgöranden — men med anledning av den då i pressen och annorstädes förda diskussionen om riksdagsmans rättigheter och skyldigheter vill undertecknad bringa immunitetsfrågan under konstitutionsutskottets prövning.

De nuvarande grundlagsbestämmelserna ha till huvudsyftemål dels att freda en riksdagsman från åtal eller straff för gärningar eller yttranden i denna hans egenskap, såvitt inte kammaren med $\frac{5}{6}$ majoritet lämnar medgivande därtill, dels att bereda honom ett begränsat skydd mot häktning eller annan frihetsinskränkande åtgärd på grund av handlingar, som han som enskild person begått. Om bestämmelserna i det förra hänseendet äro tämligen tydliga, råder det däremot i det senare hänseendet såväl i författningstexten som i kommentarerna stor oklarhet om grundlagsskyddets faktiska innebörd. Sålunda är det tveksamt om grundlagsskyddet i fråga om dylik enskild handling avser allenast tid, då riksdagen är samlad (inberäknat resa till och från riksdag), eller även tid mellan riksdagarna eller under förpupning. Vidare är det oklart om skyldighet för riksdagsman att efter domstols kallelse inställa sig inför rätta blott har avseende på sådan »grov missgärning», varom § 111 inledningsvis talar, eller om skyldigheten har generell giltighet. Såsom riksdagsdebatter på 1910-talet visat, kunna vidare olika meningar hävdas, om § 111 medger en riksdagsman, som ådömts frihetsstraff utan att därför förlora sitt riksdagsmannaskap, rätt att få domens verkställighet uppskjuten till tid, som ej kolliderar med utövandet av riksdagsmannaskapet. Ytterligare lämna grundlagsbestämmelserna ingen otvetydig klarhet om, i vilken utsträckning myndighet äger rätt att anställa förhör med en för brott misstänkt riksdagsman. Även i andra avseenden kunnå uppkomna frågor knappast lösas annat än genom tolkningsförsök.

Även när det gäller gärningar, som en riksdagsman begått eller misstänkes ha begått som enskild person, synes det rimligt och i överensstämmelse med gamla grundsatser, att viss garanti lämnas mot sådana frihetsinskränkande

åtgärder, som efter domstols prövning kunna visas vara förhastade eller kanske rent av tillkommit i trakasserande syfte. Å andra sidan synes det vara lika angeläget och fullt i samklang med det allmänna rättsmedvetandet, att hithörande grundlagsstadganden givas sådan utformning, som — förutom att de undanröja nuvarande oklarhet — göra fullt tydligt att en riksdagsman för sina enskilda handlingar, i den mån dessa bli föremål för myndighets undersökning eller åtal, eller i andra avseenden icke åtnjuter ett i förhållande till andra medborgare omotiverat rättsskydd. Jag hemställer därför vördsamt,

att konstitutionsutskottet måtte överväga att företaga en sådan revision av §§ 110 och 111 regeringsformen, som bättre än hittills klarlägger en riksdagsmans rättigheter och skyldigheter, och för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Stockholm den 24 januari 1942.

Elis Håstad.